

«ΣΤΑΥΡΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ ΑΓΙΑΖΕΤΑΙ»

(Εόρτιο αφιέρωμα στην εορτή της Παγκοσμίου Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού)

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ θεολόγου - καθηγητού

Ο μήνας Σεπτέμβριος είναι αφιερωμένος στη μεγάλη εορτή της Εκκλησίας μας, στην Παγκόσμιο Ύψωση του Τιμίου Σταυρού. Μάλιστα είναι τόσο σπουδαία η εορτή αυτή ώστε ορίζονται Κυριακές και εορτές στην προ και μετά την Ύψωση! Οι πιστοί με ιδιαίτερη ευλάβεια στις 14 Σεπτεμβρίου κατακλύζουμε τους ναούς, με κλώνους μυρωδάτου και ολόδροσου βασιλικού στα χέρια, προσερχόμαστε να προσκυνήσουμε το υπέρτατο και αγιότατο σύμβολο της Εκκλησίας μας. Να αντλήσουμε χάρη και δύναμη από τον Κύριο της δόξης, ο Οποίος καταδέχτηκε για τη δική μας σωτηρία να υποστεί τον επώδυνο και ατιμωτικό θάνατο επάνω στο ξύλο του Σταυρού.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία μας, η μόνη αληθινή Εκκλησία του Χριστού, διασώζει την αρχέγονη αποστολική πίστη, σχετικά με την τιμή του Τιμίου Σταυρού και καταδεικνύει τη σημασία του στη ζωή των πιστών. Αντίθετα στο χώρο της ετεροδοξίας, η οποία για μας είναι κακοδοξία, η θεώρηση του Τιμίου Σταυρού παρέκλινε της αρχέγονης χριστιανικής πίστης. Η ψυχосύνθεση του ορθοδόξου πιστού είναι απόλυτα συνυφασμένη με το υπέρτατο αυτό σύμβολο. Απόδειξη η αχώριστη παρουσία του σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής του ζωής. Ολόκληρος ο βίος του πιστού είναι μια αδιάκοπη «σταύρωση», μια αέναη σταυρική κινησιολογία.

Αμέσως μετά τη γέννηση του βρέφους οι παλιές αυτοδίδακτες μαίες, οι οποίες είχαν ευσέβεια και πίστη στο Θεό την πρώτη κίνηση που έκαναν ήταν να σταυρώσουν τα νεογνό, πριν ακόμη του δώσουν πνοή! Οι ευσεβείς μητέρες δεν παραλείπουν να σταυρώνουν τα χεράκια του βρέφους και να τοποθετούν ως πολύτιμο φυλακτό στην κούνια του το Σταυρό. Η ορθόδοξη μάνα πριν κοιμίσει το βρέφος της το σταυρώνει. Το ίδιο και όταν ξυπνάει. Αργότερα θα του μάθει να κάνει το σημείο του σταυρού. Όταν αυτό μεγαλώσει δε θα ξεχάσει ποτέ τη συνήθεια που πήρε από την πιστή μητέρα του να σταυροκοπιέται σε κάθε στιγμή της ζωής του. Έτσι ο ευσεβής ενήλικος κάνει το σημείο του Σταυρού το πρωί όταν φεύγει για την

εργασία του, όταν περνά έξω από ιερό ναό, όταν ακούει την καμπάνα να κτυπά, όταν ακούσει κάτι παράξενο, όταν βρεθεί σε κίνδυνο, όταν διαβεβαιώσει κάτι ως αληθινό, πριν κατακλιθεί το βράδυ ως ύστατη ενέργεια της ημέρας. Για όλη του τη ζωή θα κρέμεται στο λαιμό του ο Τίμιος Σταυρός, όχι απλά ως στολίδι, αλλά ως πολύτιμο φυλακτό. Αλλά και όταν φύγει από αυτή τη ζωή, μοναδική συντροφιά του σκηνώματός του, που θα αναπαύεται ως την ανάσταση των νεκρών, ο ξύλινος, λίθινος, η μαρμάρινος σταυρός του μνημείου του!

Μόνο στην Ορθοδοξία «σταυρώνεται» ορθά ο πιστός, σύμφωνα με την αγιοπατερική παράδοση της αρχαίας Εκκλησίας μας, με τα τρία δάκτυλα ενωμένα, ομολογώντας την ενότητα της Αγίας Τριάδος. Αντίθετα στον παπισμό το σημείο του Σταυρού γίνεται με αντίστροφο τρόπο και με τα δύο δάκτυλα, ως εμφανή υποτίμηση του Αγίου Πνεύματος, η οποία απορρέει από την αιρετική και βλάσφημη διδασκαλία της εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος και εκ του Υιού (filioque). Στον προτεσταντισμό απουσιάζει εντελώς η συνήθεια του «σταυρώματος». Φρίττουν όταν αντικρίζουν εμάς τους ορθοδόξους πιστούς να κάνουμε το σημείο του Σταυρού και μας περιγελούν ως «αντιευαγγελικούς»! Μάλιστα οι προτεστάντες αντικατέστησαν τους σταυρούς των τάφων τους με επιτάφιας πλάκες. Υπάρχουν βεβαίως και χειρότερα. Οι Μάρτυρες του Ιεχωβά όχι μόνον αρνούνται να προσκυνήσουν τον Τίμιο Σταυρό, αλλά τον υβρίζουν και τον αναθεματίζουν ως φονικό όργανο. Μάλιστα μέσα στην παραζάλη των αμέτρητων πλανών τους έφτασαν στο έσχατο σημείο να αρνηθούν και αυτό ακόμα το σχήμα του Σταυρού, θεωρώντας τον ως κάθετο στύλο! Ιχνογραφούν (δεν αγιογραφούν) τον Κύριο δεμένο επάνω σε κάθετο πάσσαλο. Μεταξύ των άλλων χυδαίων παραποιήσεων του ιερού κειμένου της Αγίας Γραφής παραποίησαν και αυτή την ονομασία του Σταυρού. Αντικατάστησαν, στην άθλια μετάφρασή τους της Αγίας Γραφής, το ιερό όνομα του υπέρτατου συμβόλου της Εκκλησίας μας «σταυρός», σε όλα τα χωρία των ιερών κειμένων, με τη λέξη «ξύλο»! Η σατανική μανία τους έφτασε ως εκεί!

Η Ορθοδοξία μας είναι απόλυτα διαποτισμένη από το σταυροαναστάσιμο περιεχόμενο της ευαγγελικής και πατερικής παράδοσης, γι' αυτό και διατηρεί μια τέτοια σχέση με τον Τίμιο Σταυρό. Ο Σταυρός και η Ανάσταση είναι οι δύο πόλοι γύρω από τους οποίους περιστρέφεται ολόκληρη η σωτηριολογία της Εκκλησίας

μας. Ο απόστολος Παύλος, ο πρώτος και ο κράτιστος θεολόγος του Σταυρού και της Αναστάσεως συγκλίνει ολόκληρο το θεολογικό του οικοδόμημα πάνω σε αυτούς τους δύο πόλους. Ο σταυρός είναι το μέσον και η ανάσταση είναι το αποτέλεσμα. Η σταυρική θυσία του Χριστού είναι η πεμπουσία της απολυτρώσεως του ανθρωπίνου γένους και γ' αυτό για το μέγα απόστολο ο Σταυρός του Κυρίου ήταν το μόνιμο και υπέρτατο καύχημά του, το οποίο διακήρυττε διαπρύσια σε όλη του την περιπετειώδη ζωή: **«Εμοί δε μη γένοιτο καυχάσθαι ει μη εν τω σταυρώ του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, δι' ου εμοί κόσμος εσταύρωται καγώ τω κόσμω»** (Γαλ.6,14). Βροντοφωνούσε με όλη τη δύναμη της ψυχής του πως η μόνη σωτηρία από τη δουλεία της αμαρτίας είναι η συσταύρωση με το Λυτρωτή Κύριο. Οι λελυτρωμένοι πιστοί **«του Χριστού την σάρκα εσταύρωσαν συν τοις παθήμασι και ταις επιθυμίαις»** (Γαλ.5,24), εγκαταλείποντας **«τα έργα της σαρκός, άτινα εστι μοιχεία, πορνεία, ακαθαρσία, ασέλγεια, ειδωλολατρία, φαρμακεία,, έχθραι, έρις, ζήλοι, θυμοί, εριθείαι, διχοστασίαι, αιρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κώμοι και τα όμοια τούτων»** (Γαλ.5,19-21). Η συσταύρωση του πιστού με τον Χριστό έχει ως στόχο **«(ίνα) μορφωθή Χριστός εν υμίν»** (Γαλ.4,19). Να διαμορφώσει δηλαδή ο άνθρωπος τον έσω εαυτό του προς το αιώνιο πρότυπο τον Θεάνθρωπο Κύριό μας. Μοναδικός δρόμος ο Σταυρός. Ο άνθρωπος που δε συσταυρώθηκε με το Χριστό αποκαλείται από τον απόστολο Παύλο **«παλαιός άνθρωπος»** (Ρωμ.6,6) και χαρακτηρίζεται ως **«σαρκικός... πεπραμένος υπό την αμαρτίαν»** (Ρωμ.7,14) και τα έργα που ποιεί είναι **«σαρκικά»** (Α' Κορ.7,11), δηλαδή πτωτικά, **«οψώνια της αμαρτίας»** (Ρωμ.6,23), τα οποία έχουν ολέθρια επίπτωση στην πνευματική του πορεία.

Τον **«σαρκικό άνθρωπο»** ανέλαβε ο Λυτρωτής μας Χριστός στο Θεανδρικό Του πρόσωπο, τον ανέβασε στο σταυρό. Δια της υπέρτατης σταυρικής θυσίας Του τον απολύτρωσε, και όπως γράφει ο απόστολος Παύλος **«εξήλειψε το καθ' ημάς χειρόγραφον τοις δόγμασι, ό ήν υπεναντίον ημίν, και αυτό ήρκεν εν μέσω προσηλώσας αυτό τω σταυρώ, απεκδεισάμενος τας αρχάς και τας εξουσίας»** (Κολ.2,14). Το ίδιο και ο απόστολος Πέτρος τόνισε με έμφαση πως **«τας αμαρτίας ημών αυτός ανήνεγκεν εν τω σώματι αυτού επί το ξύλον, ίνα της αμαρτίας απογενόμενοι,**

της δικαιοσύνης ζήσωμεν» (Α΄Πετρ.2,21). Έτσι το πρώην αίσχιστο όργανο καταδίκης και θανάτου έγινε όργανο απολύτρωσης και αγιασμού. Όποιος πριν σταυρωνόταν ήταν **«επικατάρατος»** (Γαλ.3,14), διότι σύμφωνα με τον ανθρώπινο νόμο εκπλήρωνε την ανομία του με τη ζωή του. Τώρα δε χρειάζεται να ανέβει στο σταυρό, διότι γι' αυτόν **«έδει παθείν τον Χριστόν»** (Λουκ.24,25). Για την εξιλέωσή του δεν απαιτείται πια σωματικός θάνατος, αλλά πνευματική συσταύρωση με τον Εσταυρωμένο Θεό. Πραγματική αποκοπή από τον πτωτικό κόσμο. Άκρα καταδίκη του **«αντιδίκου»** (Α΄ Πέτρ.5,8), δηλαδή του διαβόλου, οποίος ευθύνεται για την είσοδο του κακού στον κόσμο και τη διαχρονική ανθρώπινη κακοδαιμονία. Ο απόστολος Παύλος είχε τόσο βαθιά συναίσθηση της συσταυρώσεώς του με το Χριστό, ώστε διακήρυττε ότι **«τα στίγματα του Κυρίου Ιησού εν τω σώματί μου βαστάζω»** (Γαλ.6,17), έφερε δηλαδή μυστικά τις πληγές και βίωνε τους πόνους της σταυρώσεως του Χριστού!

Ο ιερός Χρυσόστομος με την υπέροχη ρητορική του δεινότητα τονίζει πως **«Ο Σταυρός πρότερον καταδίκης όνομα και τιμωρίας ήν, νυν δε πράγμα τίμιον και ποθεινόν. Πρότερον αισχύνης ήν και κολάσεως υπόθεσις, νυν δε γέγονε δόξης και τιμής αφορμή... ούτος ημάς της πλάνης ηλευθέρωσεν, ούτος προς την αλήθειαν χειραγώγησε... καταλλαγάς Θεού προς ανθρώπους εποιήσατο... από βυθού της κακίας ημάς ανασπάσαι, εις αυτήν την της αρετής κορυφήν ανήγαγεν... των δαιμόνων την πλάνην έσβεσαι... την απάτην καθήλαι...»** (I. Χρυσοστ. P.G.49, 407). Ο μεγάλος θεοφώτιστος Πατέρας εκφράζοντας την ορθή πίστη της Εκκλησίας δίνει τη σωστή θέση του ιερού συμβόλου στη ζωή των πιστών. Υπήρχαν και στην αρχαία Εκκλησία αιρετικοί που μάχονταν τον Τίμιο Σταυρό και γι' αυτό ο μαχητικός ιεράρχης αναγκάστηκε να τους αποστομώσει με αυτό τον πειστικό τρόπο. Ο Τίμιος Σταυρός, κατ' αυτόν, **«της γης άπαντα τον ζόφον έλυσε»** (I. Χρυστ.P.G. 49,407), έγινε ο φωτεινός φάρος, ο οποίος διέλυσε τα σκοτάδια της αμαρτίας, κατάδειξε τα ολοσκότεινα έργα του διαβόλου και φωτίζει το δρόμο της σωτηρίας για όσους έχουν τη βούληση να σωθούν.

Δε θεωρούμε τον Τίμιο Σταυρό πια αποκρουστικό όργανο καταδίκης, και σύμβολο αισχύνης, αλλά μέσον σωτηρίας και πηγή

αγιασμού. Οι σατανοκίνητοι αιρετικοί, οι οποίοι αρνούνται την τιμή προς το υπέρτατο σύμβολο της Εκκλησίας, μας έμειναν ανέγγιχτοι από τη ζωοδότρα ενέργειά του και γι' αυτό καταφέρονται εναντίον του. Εκφράζουν σαφέστατα την πολεμική του υποβολέως των διαβόλου για το Σταυρό του Κυρίου. Ανήκουν στους **«εχθρούς του Σταυρού»** (Φιλιπ.3,18) και κατά συνέπεια στους πολεμίους του Χριστού. Όποιος αντιμάχεται το Σταυρό, το **«σημείον του Υιού του Ανθρώπου»** (Ματθ.24,30), αντιμάχεται Αυτόν τον Ίδιο το Χριστό. Όποιος προσβάλλει και βλασφημεί το Σταυρό του Κυρίου προσβάλλει και βλασφημεί τον ίδιο τον Κύριο. Σε αντίθεση με αυτούς συμβουλεύει ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων όπως εμείς οι πιστοί **«μη τοίνυν επαισχυνθώμεν τω Σταυρώ του Χριστού, αλλά καν άλλος αποκρύπτει, συ φανερώς επί τω μετώπω σφραγίζου»** (Κυριλ. Ιεροσ. P.G.33, 472A). Σε άλλο σημείο ο ιερός πατήρ δικαιολογεί την απαιτούμενη τιμή στον Τίμιο Σταυρό: **«καύχημα μεν της Καθολικής Εκκλησίας και πάσα πράξις Χριστού, καύχημα δε των καυχημάτων ο Σταυρός»** (Κυριλ. Ιεροσ. P.G.33, 772A). Καύχημα λοιπόν και δόξα και όχι αισχύνη και όνειδος!

Η ορθόδοξη αυτοσυνειδησία μας, η οποία σμιλεύτηκε από τη μακραίωνη βίωση του αυθεντικού χριστιανικού ιδεώδους, μας υπαγορεύει να τιμούμαι δεόντως τον Τίμιο Σταυρό, γνωρίζοντας πως η τιμή αυτή αποδίδεται στο Λυτρωτή Κύριό μας. Προσκυνώντας τον Τίμιο Σταυρό προσκυνάμε τον Ίδιο το Χριστό, ο οποίος με τη θέλησή Του πέθανε επάνω σε αυτόν, προκειμένου να σώσει το ανθρώπινο γένος και ολοκλήρη τη δημιουργία. Εάν δεν υπήρχε ο Σταυρός, λένε οι Πατέρες της Εκκλησίας μας, δεν θα υπήρχε Ανάσταση και αν δεν υπήρχε Ανάσταση θα ήταν μάταιο, μάλλον επιζήμιο το χριστιανικό κήρυγμα, διότι θα αποστερούσε χωρίς λόγο τους ανθρώπους από τις (έστω πρόσκαιρες) «χαρές» και τις «απολαύσεις» του πτωτικού κόσμου. Προσκυνώντας τον Τίμιο Σταυρό δεν προσκυνούμε κάποιο είδωλο, όπως κακόβουλα μας κατηγορούν οι διάφοροι αιρετικοί, αλλά το ζωντανό Θεό μας, Κύριο Ιησού Χριστό, το Σαρκωμένο Λόγο του Θεού, διότι όπως τονίσαμε ο Τίμιος Σταυρός είναι το **«σημείο»** Του (Ματθ.24,30) και το άχραντο σταυρωμένο Σώμα Του είναι από μόνο του σταυρός! Όταν απευθυνόμαστε στον Τίμιο Σταυρό, τον υμνούμε και τον γεραίρουμε, απευθυνόμαστε στο Χριστό μας. Σε

Αυτόν ομιλούμε. Αυτόν υμνούμε και γεραίρουμε, διότι κατά τον ιερό υμνογράφο της εορτής: **«Σταυρός θεία χάριτι αγιάζει τα σύμπαντα»**. Ο Σταυρός ξέχωρα από το Χριστό δε έχει καμιά αξία και δύναμη. Αυτός είναι ο σταυρός των αιρετικών και των απίστων! Βεβαίως και δεν αρνούμαστε φαινόμενα παρεκτροπής και ανάμεσα σε ορθοδόξους πιστούς. Κάποιοι δυστυχώς έχουν μαγικές και παγανιστικές αντιλήψεις για το Σταυρό, οι οποίες φτάνουν σε υπερβολές. Ευτυχώς όμως η Εκκλησία μας καταδεικνύει αυτά τα φαινόμενα και προτρέπει τους πιστούς να τα αποφεύγουν.

Παρατηρούμε με λύπη και ανησυχία ότι ο σύγχρονος κόσμος είναι γενικά «ασταύρωτος». Ο σημερινός άνθρωπος απόλυτα αλλοτριωμένος από τον πρωτοφανή αμοραλισμό και αποπροσανατολισμένος από την πρωτόγνωρη πνευματική σύγχυση της «Νέας Εποχής», δεν έχει καμιά διάθεση να «σταυρωθεί», πολλώ δε μάλλον να «συσταυρωθεί» με το Χριστό. Το ανελέητο κυνηγητό του χρήματος, η ασυγκράτητη αναζήτηση της ηδονής, η αχαλίνωτη επιδίωξη της εξουσίας και της δόξας τον έφθειραν σε απίστευτο βαθμό και τον κατέστησαν ανθρωπόμορφο θηρίο, ανίκανο να σκεφτεί τη σταυρική δομή της ανθρώπινης κοινωνίας. Ήτοι: δε μπορεί να καταλάβει ότι όπως τα δύο μέρη του Σταυρού (κάθετο και εγκάρσιο) συναντώνται και τέμνονται, το ίδιο συναντώνται και να τέμνονται αναγκαστικά και οι διανθρώπινες σχέσεις, οι οποίες για να είναι αρμονικές απαιτείται «αυτοσταύρωμα» των ανθρωπίνων προσώπων, εκούσια σταύρωση του ατομικού εγωισμού, προκειμένου να επικρατήσει η δικαιοσύνη και η κοινή ευημερία. Να λοιπόν η τεράστια σημασία του Σταυρού για την κοινωνία. Αλλά δυστυχώς **«ο λόγος ο του Σταυρού τοις απολλυμένοις μωρία εστί»** (Α΄ Κορ.1,17)!

Τη λαμπρή ημέρα της Παγκοσμίου Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού, αν και σύμφωνα με το τυπικό της Εκκλησίας μας είναι νηστεία, τη θεωρούμε χαρμόσυνη και πανηγυρική. Η ανάμνηση της ευρέσεως του αγιασμένου ξύλου του Σταυρού, που πάνω του πέθανε ο Κύριος της Δόξης, από την αγία Ελένη το 330 μ.Χ. μας γεμίζει χαρά και αγαλλίαση, διότι η υψωμένη θέα του Τιμίου Σταυρού έφερε νέα δυναμική στην πορεία της Εκκλησίας μας, αφού σύμφωνα με τον υμνογράφο της εορτής έγινε ο **«Σταυρός αγγέλων η δάδα και δαιμόνων το τραύμα»**, καθότι **«οίον δώρημα τοις βροτοίς**

κεχάρισται». Με ψυχική ανάταση και θέρμη πίστεως προσερχόμαστε στους ολοστόλιστους ναούς να προσκυνήσουμε το υπέρτατο σύμβολο, για να αντλήσουμε από αυτό χάρη και δύναμη, που μας είναι απαραίτητα εφόδια για την συνέχιση της επί γης βιωτής μας. Με το **«της ευσεβείας αήττητον τρόπαιον»** του Σταυρού ανά χείρας μπορούμε να προχωράμε τον ακανθώδη δρόμο της ζωής μας, νικώντας τους **«υπεναντίους»** και παραμερίζοντας όλα τα εμπόδια που παρεμβαίνουν προκειμένου να ματαιωθεί η σωστική μας πορεία, διότι και πάλι κατά τον ιερό υμνογράφο της εορτής: **«εύρος και μήκος Σταυρού (είναι) ουρανού ισοστάσιον»!**

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΒΥΡΣΩΝ